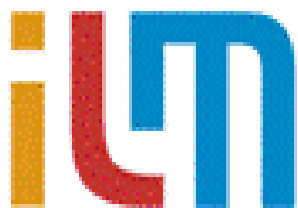

Український Католицький Університет

Інститут
лідерства та
управління

Курс «БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ»

Львів, 2014-2015

Управління неприбутковими організаціями

Особливістю програми «УНО» є
практична складова навчання

Тому впродовж періоду навчання студенти
розробляють бізнес-плани (БП) власні чи
організації, які вони представляють

БП та основні управлінські висновки щодо
них є **критерієм результативності** отриманих
знань і навичок та **УМОВОЮ успішного
завершення програми УНО**

МЕТА КУРСУ

**МЕТА – надати студентам
навички для можливості
створити та реалізувати БП на
основі навчальних курсів УНО
впродовж навчального року**

ЗАВДАННЯ КУРСУ

- 1. Роль і суть бізнес-планування в неприбутковому секторі**
- 2. Ефективне використання навчальних курсів УНО в процесі підготовки БП**
- 3. Вимоги до складання БП**

Структура курсу

1. Суть бізнес-планування
2. Навчальні курси УНО
3. Анатомія проекту
4. Анатомія бізнес-плану
5. Вимоги та етапи складання бізнес-плану
6. Оцінювання бізнес-плану

ТЕМА 1

СУТЬ БІЗНЕС-ПЛАНУ

СУТЬ БІЗНЕС-ПЛАНУ

**ДЛЯ ЧОГО НПО
БІЗНЕС-ПЛАН?**

Чому саме БП?

**НПО можна розділити на організації
«приватного» і «суспільного»
характеру**

З ВАШОГО ДОСВІДУ???

Чому саме БП?

НПО «приватного» характеру працюють на потреби/інтереси своїх членів

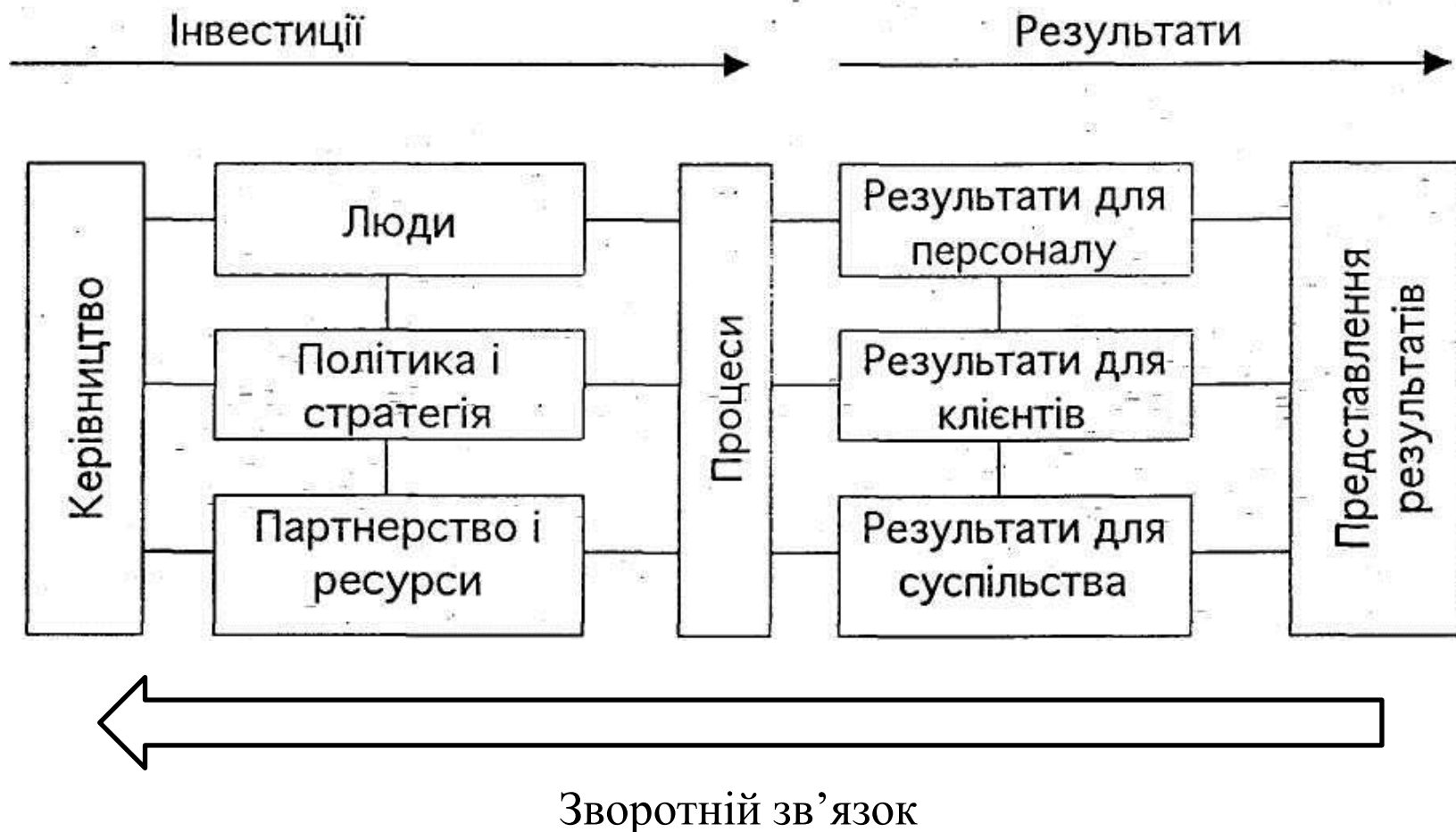
НПО «суспільного» характеру надають суспільні послуги

- **Ці послуги мають відповідати стандартам (особливо у випадках коли НПО претендує на їх оплату)**
- **Ці послуги мають бути сталими**

Таким чином, НПО мають розвивати самофінансування своєї діяльності та якість і сталість своїх послуг

ІДЕАЛЬНА МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ/ПРОЕКТУ

Схема ЕМ:

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ

- Головним принципом ефективної НПО є надання якісних (продуктів/послуг проекту) виходячи із потреб споживача (клієнта)
- Даний підхід розглядає результати роботи організації чи проекту як конкретний продукт
- Отже, проект (організація) має встановити набір і стандарти своїх продуктів/послуг і працювати заради їх досягнення

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ

НПО суспільного призначення існує для надання **ПОСЛУГ** для суспільних потреб

Послуга має:

- відповідати певним стандартам
- забезпечувати реальні потреби громади
- бути конкурентоспроможною

При цьому БП сприяє НПО виступати в ролі надавача якісних і життєздатних послуг, дозволяє набути досвід господарської діяльності

Чому саме БП?

У більшості країн світу НПО дозволено фінансувати свою діяльність за рахунок власних доходів від продажу товарів та послуг клієнтам

Чинним законодавством України НПО також дозволена основна (господарська) діяльність

Однак, структура фінансування НПО наступна:

- **донори -73%**
- **продаж послуг 25%**
- **підтримка з боку держави 2%**

ЧОМУ???

Чому саме БП?

Чинне законодавство в Україні призводить зокрема до:

- **побоювання влади господарської діяльності НПО (під «вивіскою» НПО бізнес ухиляється від сплати податків)**
- **ізоляція НПО від бюджетного фінансування**

Більшість НПО не мають досвіду господарської діяльності, правила і процедури бізнесу поки що мало зрозумілі більшості НПО

Чому саме БП?

ТИМ НЕ МЕНШЕ!

Процес професіоналізації НПО та надання своїх послуг на ринкових засадах в Україні набирає незворотнього характеру.

При цьому поняття «БІЗНЕС-ПЛАН» відіграє ключову роль

ТЕМА 2

НАВЧАЛЬНІ КУРСИ програми «Управління неприбутковими організаціями»

НАВЧАЛЬНІ КУРСИ

- 1. РОЗВИТОК ГРОМАДИ**
- 2. ОСНОВИ НЕПРИБУТКОВОГО СЕКТОРУ**
- 3. ЖИТТЄВІ ЦИКЛИ НПО**
- 4. ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ РОБОТИ НПО**
- 5. СТРАТЕГІЧНЕ ТА ОПЕРАЦІЙНЕ ПЛАНУВАННЯ НПО**
- 6. УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ТА НПО**
- 7. ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НПО**
- 8. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФАНДРЕЙЗИНГУ**
- 9. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ В НПО**
- 10. УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ**
- 11. МАРКЕТИНГ ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ**
- 12. УПРАВЛІННЯ ДОРАДЧИМИ РАДАМИ**
- 13. ЛІДЕРСТВО**
- 14. ДІЛОВА ЕТИКА В НЕПРИБУТКОВОМУ СЕКТОРІ**
- 15. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ**

1. РОЗВИТОК ГРОМАДИ

Ключові теми

- Базові поняття. Означення спільноти/громади.
- Громадянське суспільство і держава
- Принципи і практичні кроки розвитку громади
- Інституціоналізація розвитку громади
- Місцевий розвиток. Роль громад
- Фонд розвитку громади
- Практики підтримки розвитку громад в Україні

2. ОСНОВИ НЕПРИБУТКОВОГО СЕКТОРУ

Ключові теми

- Поняття НПО та її функції
- НПО як структурний елемент третього сектору
- Класифікація НПО
- Види управлінської діяльності, її специфіка в неприбутковому секторі
- Структура управлінської діяльності в НПО

3. ЖИТТЄВІ ЦИКЛИ НПО

Ключові теми

- Функції управління в НПО, їх основні характеристики.
- Неефективне управління та його основні ознаки.
- Життєві цикли НПО. Змінні потреби організації й впродовж їх життєвого циклу.
- Управлінські ролі на кожному етапі розвитку організації.
- Взаємодія та комунікація між управлінськими функціями

4. ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ РОБОТИ НПО

Ключові теми

- **Загальна характеристика правової системи України**
- **Засади правового статусу НПО**
- **Основна діяльність НПО**
- **Законодавче регулювання соціального підприємництва і фандрайзингу**
- **Правовий статус посадових осіб, працівників і волонтерів НПО**
- **Захист прав і законних інтересів НПО**
- **Державний контроль і звітність НПО**

5. СТРАТЕГІЧНЕ ТА ОПЕРАЦІЙНЕ ПЛАНУВАННЯ НПО

Ключові теми

- **Довгострокове планування в системі діяльності НПО**
- **Моделі стратегічного й операційного планування**

6. УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ТА НПО

Ключові теми

- Основи управління проектом
- Визначення проекту
- Визначення цілей та завдань
- SWOT - аналіз
- Планування проекту
- Контроль за якістю та результатами
- Терміни та оцінки проекту

7. ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НПО

Ключові теми

- Фінансовий менеджмент НПО. Загальні засади
- Фінансовий менеджмент НПО Формування річних кошторисів
- Управління коштами проекту
- Формування бюджету проекту
- Управління коштами проекту

8. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФАНДРЕЙЗИНГУ

Ключові теми

- Що таке фандрейзинг
- Ваші дії, спрямовані на виконання плану кампанії із залучення ресурсів
- Мотиви, за якими люди погоджуються виділити кошти благодійним і громадським організаціям
- Як шукати спонсора. Спонсори бажають одержати
- Про що слід пам'ятати, звертаючись до спонсора за грошима
- Деякі поради, що стосуються переговорів зі спонсорами
- Пакет для фандрейзера

9. КОМУНІКАЦІЇ В НПО

Ключові теми

- Розуміння функціонування комунікацій
- Стратегічні підходи до політики комунікацій
- Базове розуміння цінностей, інтересів, вміння диференціювати одні від інших та використовувати їх для створення стратегій
- Розуміння контексту і його вплив на комунікації

10. УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

Ключові теми

- Теорії управління людським потенціалом в організаціях Ефективні комунікації в середині організації
- Типи спілкування в НПО
- Мотивація членів НПО
- Вирішення конфліктів
- Виступ перед аудиторією
- Психологія та її вплив на управління людськими ресурсами
- Використання комп'ютерних технологій у спілкуванні

11. МАРКЕТИНГ ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Ключові теми

- Стратегії побудови піар-кампаній, вивчення ринку, зв'язків організації з громадськістю
- Створення позитивного іміджу НПО та здійснення місійних завдань
- Маркетингові тактики
- Маркетингові плани

12. УПРАВЛІННЯ ДОРАДЧИМИ РАДАМИ

Ключові теми

- Роль та функції дорадчих, керуючих та наглядових рад в НПО
- Розвиток, побудова ролей та відповідальності між керівництвом та Дорадчою радою в НПО
- Партнерство через призму ефективного управління організацією та розширення викликів в подальшій діяльності НПО

13. ЛІДЕРСТВО

Ключові теми

- Цінності ефективного лідера
- Основні риси та принципи лідерства
- Відповідальність у лідера
- Ефективні стилі керівництва
- Практичні вправи для розвитку лідерських якостей

14. ДІЛОВА ЕТИКА В НЕПРИБУТКОВОМУ СЕКТОРІ

Ключові теми

- Діяльність НПО в умовах складного морально-етичного середовища
- Відкритість у стилі діяльності
- Створення позитивного іміджу НПО
- Етичний менеджмент як гарант довготривалих позитивних результатів

15. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Ключові теми

- Розвиток навичок критичного та логічного мислення
- Інформацію та знання, які можна отримати з різного роду досліджень
- Використання досліджень та їх результати для прийняття рішень

ТЕМА 3

АНАТОМІЯ ПРОЕКТУ

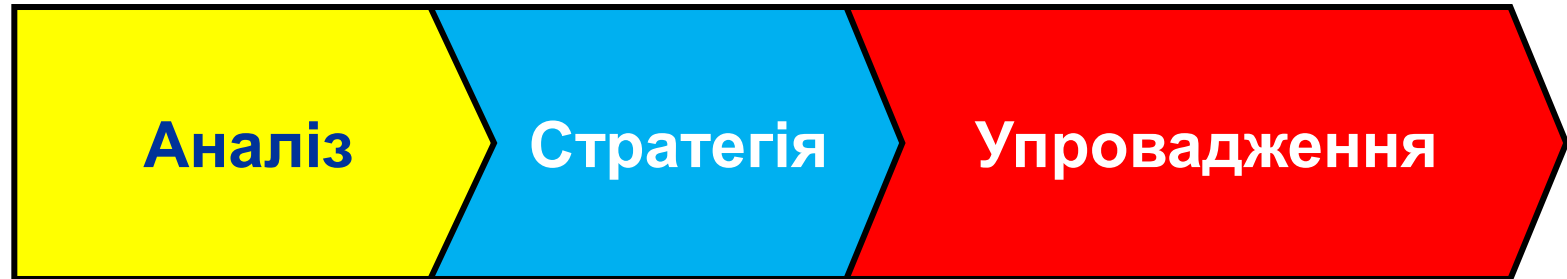
ЩО ТАКЕ ПРОЕКТ?

Проект — це :

1.Інструмент планування для втілення Ваших ідей, вирішення проблем

2.Засіб мобілізації ресурсів

Проект- інструмент планування

SWOT

бачення
місія
напрями
цілі
завдання

план дій
проекти
менеджмент
система
моніторингу

Етапи стратегічного планування

Приклад: Стратегічний план розвитку субрегіону «Розділля»

Зміст

1.ВСТУП

2.МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ СП

3.ОПИС ПРОЦЕСУ РОЗРОБКИ СП

4.КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА СУБРЕГІОНУ

5.SWOT-АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

6.МІСІЯ ТА СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ

7.СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ

8. ВПРОВАДЖЕННЯ ТА МОНІТОРИНГ

ДОДАТОК. ПРОЕКТИ

ПРОЕКТ

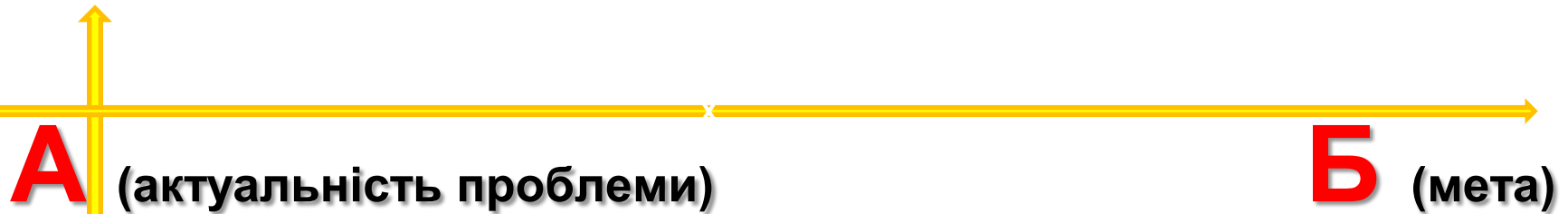
СТРУКТУРА ПРОЕКТНОЇ ЗАЯВКИ???

СТРУКТУРА ПРОЕКТУ

- Паспорт організації
- Резюме проекту
- Актуальність проблеми
- Мета, завдання проекту
- Робочий план, графік виконання
- Бюджет, джерела, фінансова стратегія
- Результати
- Життєздатність, ризики
- Оцінка і моніторинг

Актуальність проблеми

Кожен проект має початок **(А)** і завершення **(Б)**

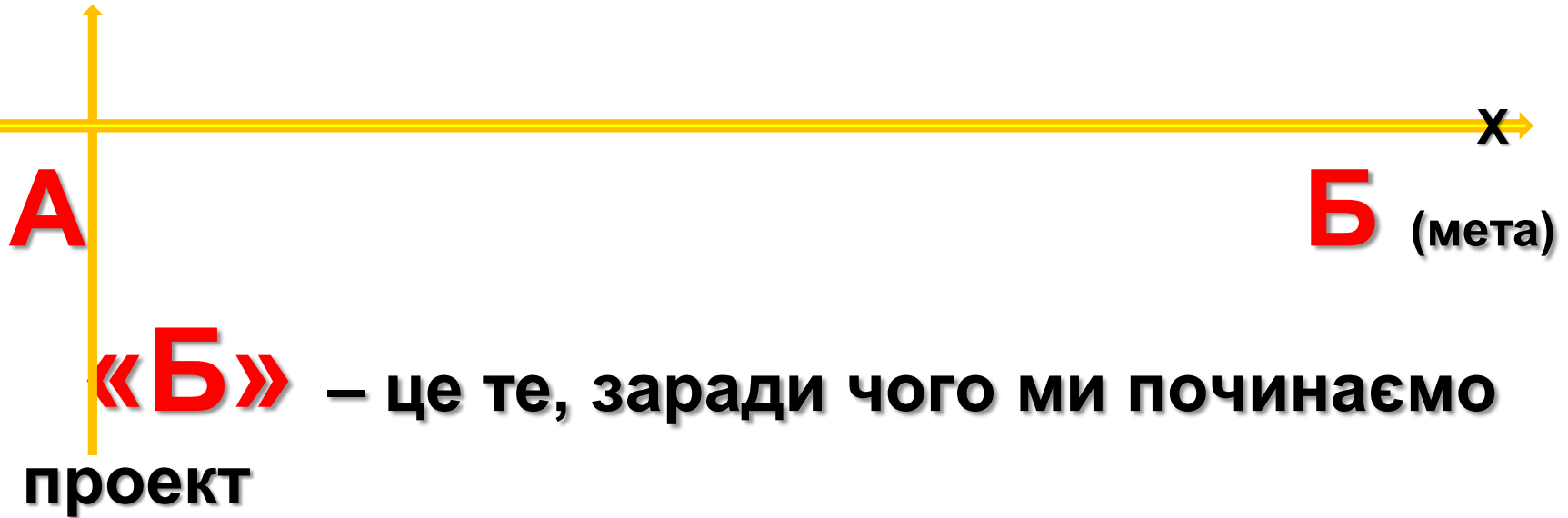

SWOT-аналіз

- Стисло характеризує ситуацію, що потребує змін
- Окреслює коло тих кого воно стосується
- Дає кількісну інформацію

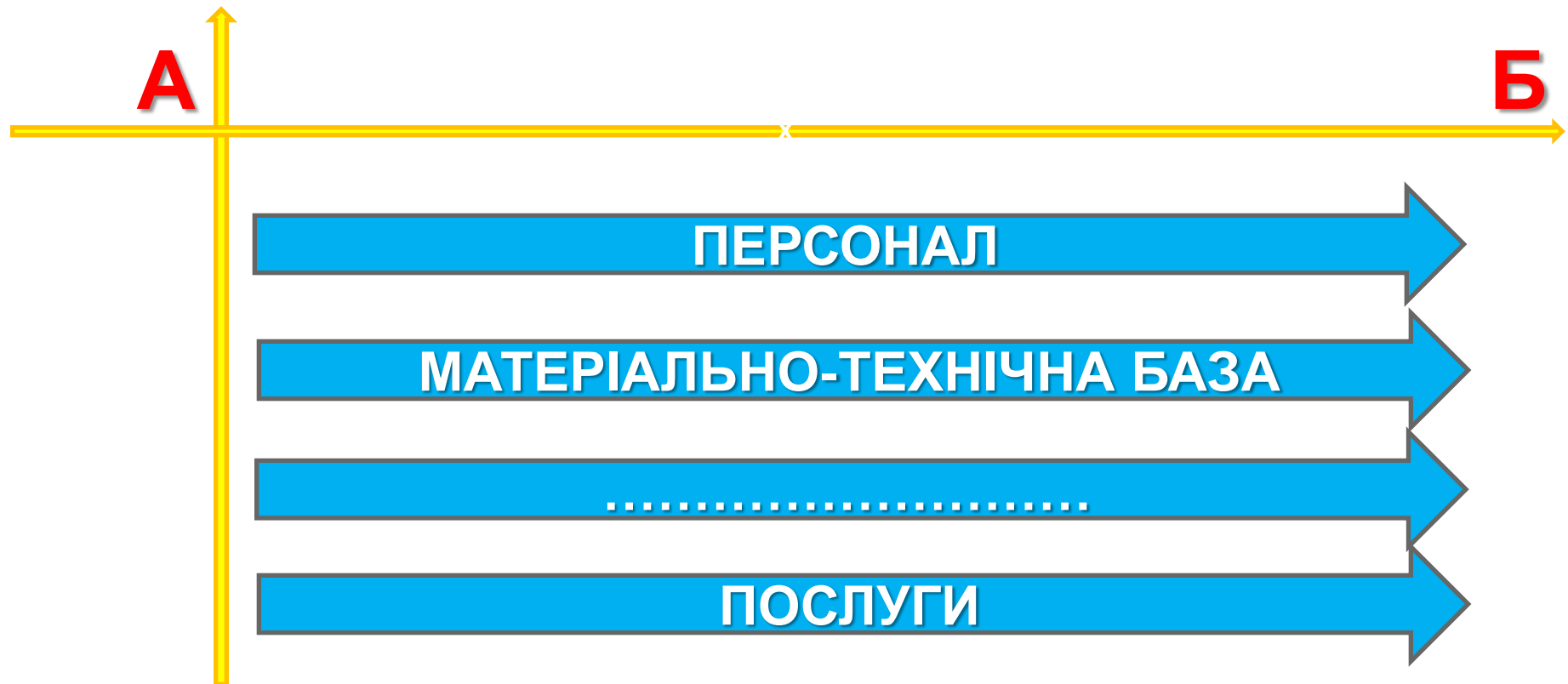
МЕТА ПРОЕКТУ

“Кінцевий пункт призначення”, куди ми прийдемо через 6 (7, 8,..) місяців чи (1-2 роки) виконання проекту

ЗАВДАННЯ ПРОЕКТУ

Завдання - це стратегічні напрямки змін, яких треба дотримуватись для досягнення мети Вашого проекту

Робочий план, графік виконання

Бюджет проекту

Статті бюджету	Розрахунок	Загалом	Внесок організації,	Інші джерела фінансування	Запит від Проекту
Гонорар за послуги професіоналів					
Послуги					
Друк / публікації					
Навчання					
Обладнання					
Будівництво					
Адміністративні/ накладні витрати					
Інше					
ЗАГАЛОМ					

РЕЗУЛЬТАТИ

Те, що повинно бути вироблено проектом –
«продукти проекту»

Має кількісні і якісні показники

Кількісні (короткострокові) – стосуються
конкретного числа «продуктів»

Якісні (довгострокові) – означають покращення
якості «продукту» у порівнянні з тим, яким він
був до початку реалізації проекту

Моніторинг і оцінка

- Яким чином буде здійснюватись моніторинг і оцінювання результатів заходів проекту?
- Критерії оцінки результатів діяльності (на підставі чого буде визначатися успішність проекту)

ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ

Проект є життєздатним, коли після завершення фінансування його результати «працюють»

Можна визначити 3 категорії життєздатності:

- **Фінансова** – чи продовжується фінансування дій
- **Інституційна** – чи здатні структури продовжити дії
- **Суспільна/політична** – чи призводять результати проекту до ЗГУРТУВАННЯ громади чи до КОНФЛІКТУ

Ризики

Які зовнішні фактори можуть негативно вплинути на реалізацію проекту та які можливі засоби зменшення їх впливу?

ТЕМА 4

АНАТОМІЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ

ЩО ТАКЕ БІЗНЕС-ПЛАН?

- **Бізнес-план** – це повний, чітко структурований документ, що описує до чого прагне організація, як вона пропонує добиватися поставлених цілей і як буде виглядати після їхнього досягнення
- **Бізнес-план** є "дорожньою картою" - викладом стратегії спроможності організації продавати свої продукти і послуги для одержання прибутку і залучення потенційних інвесторів

СТРУКТУРА БІЗНЕС-ПЛАНУ

<http://www.bfm-ua.com/index/0-75>

СТРУКТУРА БІЗНЕС-ПЛАНУ

Розділ 1. Резюме

Розділ 2. Характеристика підприємницької діяльності та її можливості

Розділ 3. Кон'юнктура ринку

Розділ 4. Маркетинг і збут

Розділ 5. Управління і власність

Розділ 6. План виробництва

Розділ 7. Фінансовий план та стратегія його забезпечення

Розділ 8. Оцінка можливих ризиків

СТРУКТУРА БІЗНЕС-ПЛАНУ

Проект	Бізнес-план
ЗМІСТ ВАМ ВІДОМИЙ	ЗМІСТ НЕДОСТАТНЬО ВІДОМИЙ

Аналіз складових Бізнес-плану

Структура БП

Резюме

Розділ 1. Характеристика організації

Розділ 2. Інформація щодо продукту/послуги

Розділ 3. Маркетинговий план

Розділ 4. Організаційний план та менеджмент

Розділ 5. План виробництва

Розділ 6. Фінансовий план

Розділ 7. Оцінка ризиків

Додатки.

Основні управлінські висновки

Резюме

Резюме — це самостійний рекламний документ, в якому містяться основні положення усього БП. Це та єдина частина, яку читатимуть більшість потенційних інвесторів.

Писати його слід в останню чергу, але саме він буде першим розділом БП

Резюме

Структура резюме: короткий опис продукції (послуг), її унікальність чи конкурентоздатність, а також мета і завдання БП, ресурсне забезпечення, механізм реалізації, обсяги необхідного фінансування ....

Основою для написання резюме служить інформація, що міститься у всіх розділах БП.

Основна вимога— доступність викладу, мінімум спеціальних термінів.

Бажано, щоб обсяг не перевищував 1-2 друкованих сторінок

Розділ 1. Характеристика організації

Відомості про організацію

- Загальна інформація
- Місія, стратегічні напрямки розвитку
- Основні види діяльності, наявних послуг
- Матеріально-технічна база
- Фінансові показники

Управління і власність в організації

- Правова форма організації
- Організаційна структура організації
- Штатний розклад та кваліфікація персоналу
- Основні наявні партнери

Розділ 2. Інформація щодо продукту/послуги

- **Які потреби має задовольнити новий продукт**
- **Якісні характеристики продукту**
- **Географія поширення продукту**
- **Прямі і непрямі користувачі**

Розділ 3. Маркетинговий план

- **Галузеве оточення, SWOT-аналіз**
- **Аналіз ринків збуту**
- **Характеристика конкурентних продуктів**
- **Переваги Вашої пропозиції , SWOT-аналіз**
- **Стратегія плану маркетингу**
- **План «продажів»**
- **Витрати на маркетинг (обґрунтування)**

Розділ 4. Організаційний план та менеджмент

- **Правові аспекти забезпечення нового продукту**
- **Основні вимоги до персоналу. Забезпечення найму, навчання, адаптації персоналу, в тому числі волонтерів**
- **Інформація про консультантів, підрядні організації, що братимуть участь в створенні нового продукту**
- **Забезпечення партнерства**
- **Забезпечення необхідного обладнання, матеріально-технічного забезпечення для створення нового продукту**

Розділ 5. План виробництва

- **Хто буде відповідати за виконання запланованих дій**
- **Що буде зроблено**
- **Які ресурси будуть задіяні при виконанні запланованих дій**
- **Які терміни виконання дій**

Розділ 6. Фінансовий план

- **Прогноз обсягів реалізації продукції (послуг)**
- **Баланс грошових доходів і надходжень**
- **Таблиця доходів та витрат**
- **Зведений баланс активів та пасивів**
- **Розрахунок прибутку від виробничої діяльності загалом та на кожний продукт зокрема**
- **Графік прибутковості (період досягнення точки самоокупності)**

Обґрунтовується фінансова діяльність, як на короткий термін так і на перспективу

Розділ 7. Оцінка ризиків

- **Подається опис можливих ускладнень на всіх стадіях формування та реалізації бізнес-плану**
- **До ризиків, які можуть негативно впливати на майбутній прибуток слід віднести фінансово-економічні, соціальні, технічні, екологічні**
- **Слід передбачити не тільки можливість їх виникнення , а й визначити заходи, які спроможні звести вплив ризиків до мінімуму**

Управлінські висновки

- **Аналіз змін, які були внесені у план реалізації бізнес-плану порівняно з попереднім планом.**
- **Як змінилася сама ідея чи бачення її впровадження у процесі детальної розробки бізнес-плану (під впливом яких факторів)**
- **Основні управлінські висновки (впродовж роботи над бізнес-планом)**

Цей розділ описується на фінальній стадії підготовки бізнес-плану!

(Точка А)

Розділ 1. Характеристика організації

Відомості про організацію

Управління і власність в організації

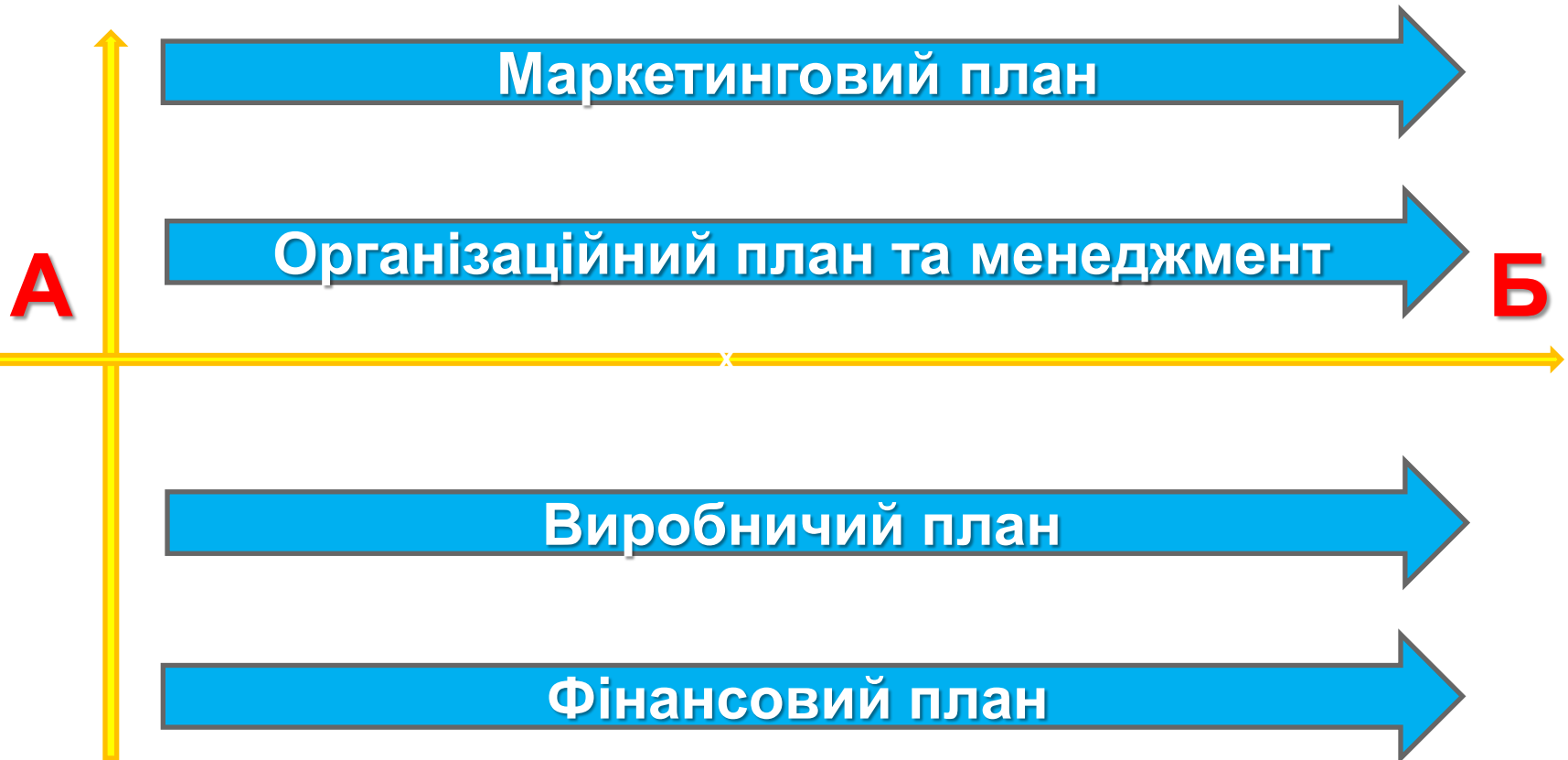
Розділ 3. Маркетинговий план

- **Галузеве оточення, SWOT-аналіз**
- **Аналіз ринків збуту**
- **Характеристика конкурентних продуктів**

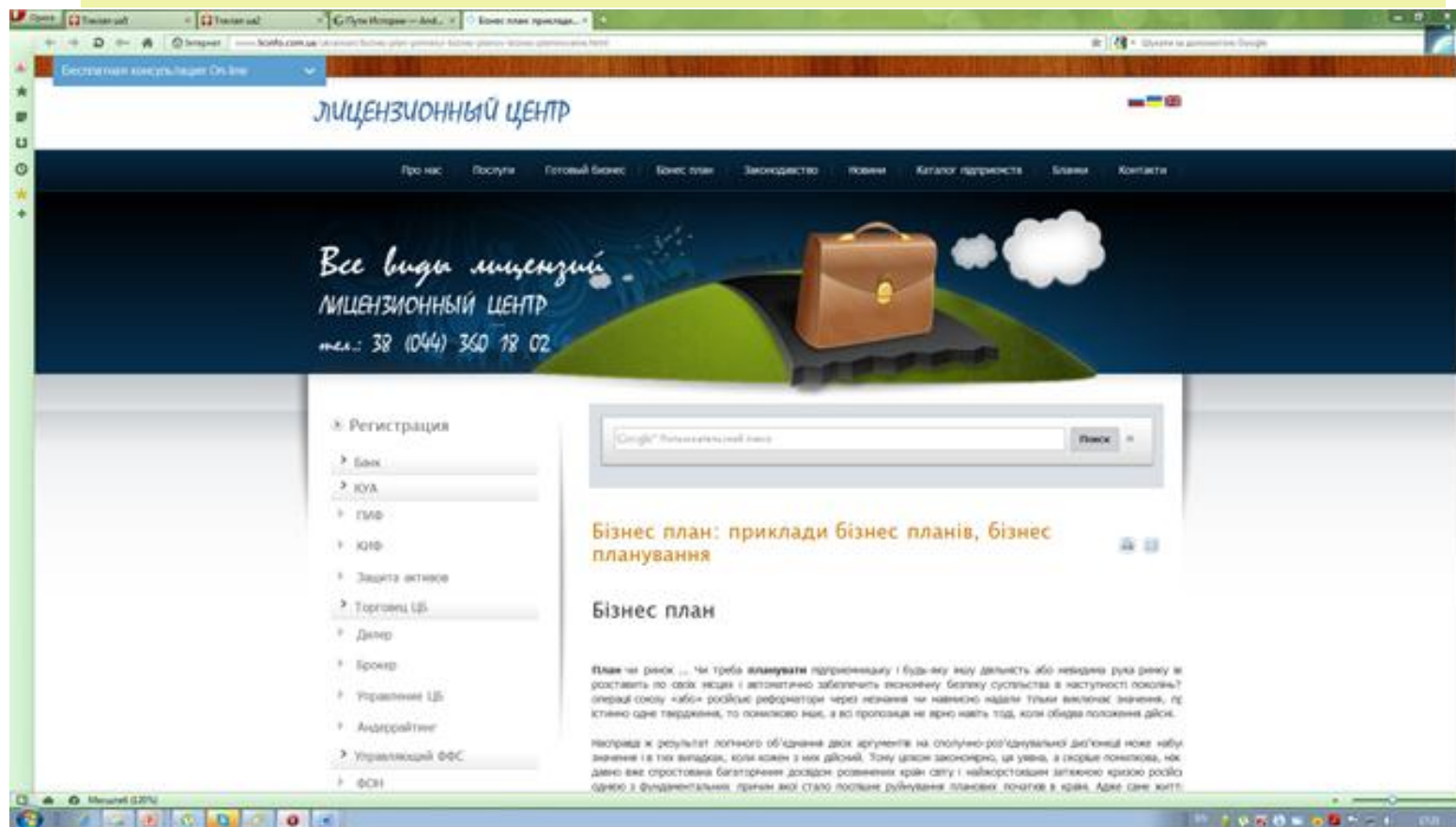
(Точка Б)

Розділ 2. Інформація щодо продукту/послуги

ПРОЦЕС

ПРИКЛАДИ БІЗНЕС-ПЛАНІВ

<http://www.licinfo.com.ua/ukrainian/biznes-plan-primeryi-biznes-planov-biznes-planirovanie.html>